

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**Національний авіаційний університет**

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра соціології та політології

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЛСК

[Signature]
 Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ
 «28» 12 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

[Signature]
 Анатолій ПОЛУХІН
 «28» 12 2022 р.

Система менеджменту якості
Програма науково-дослідної практики

Освітньо-професійна програма: «Політологія»

Галузь знань:

05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність:

052 «Політологія»

Форма навчання	Курс	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Самостійна робота (годин)	Форма семестрового контролю
Денна	4	8	135/4,5	135	Диф.залік-8с.

Індекс: РБ-8-052/21-2.2.2.3

СМЯ НАУ ІІІ 12.01.08–01–2022

Київ – 2022

Програму практики «Науково-дослідної практики» розроблено на основі робочого навчального плану РБ-8-052/21, затвердженого від 16.06.2021 р. спеціальності 052 «Політологія» освітньо-професійної програми (далі - ОПП) «Політологія».

Програму практики розробила

доцент кафедри соціології та політології Ірина ПРОКОПЧУК

Гарант ОПП

доцент кафедри соціології та політології Ірина ПРОКОПЧУК

Програму практики обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри соціології та політології, протокол № 12 від «05» 09 2022 р.

Завідувачка кафедри

Олена ХОМЕРІКІ

Програму практики обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 10 від «05» 12 2022 р.

Голова НМРР

Анжеліка КОКАРОВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

1.	Відомості про спеціальність та про освітньо-професійну програму	4
2.	Відомості про бази практики.....	4
3.	Цілі практики.....	4
4.	Мета практики.....	4
5.	Загальні компетентності.....	4
6.	Фахові компетенції.....	4
7.	Організація проведення практики.....	5
8.	Тематичний план проходження практики.....	6
9.	Підсумки проходження практик.....	6
10.	Рекомендована література.....	7
11.	Інформаційні джерела в інтернеті.....	7
12.	Форма оцінювання проходження практики згідно Положення про РСО...8	

1. Відомості про спеціальність та про освітньо-професійну програму.

Підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 052 «Політологія» ОПП «Політологія» спрямована на навчання фахівців, здатних використовувати категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки, розв'язувати комплексні завдання в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

Фахівці спеціальності 052 «Політологія» ОПП «Політологія» набувають теоретичні знання та практичні вміння і навички описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу, презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень.

2. Відомості про бази практик.

Базами проведення науково-дослідної практики можуть бути аналітичні центри, науково-дослідні установи, спеціалізовані державні і недержавні установи, що займаються проведенням соціологічних, соціально-політичних досліджень; приватні фірми, а також філії зарубіжних фірм, що спеціалізуються на проведенні соціологічних, соціально-політичних досліджень; неспеціалізовані фірми і установи, що мають відділи маркетингу та моніторингу і проводять конкретні дослідження.

3. Цілі практики

1) Поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення фахових навчальних курсів в університеті;

2) Ознайомлення з організаційною структурою, завданнями, функціями та роботою аналітичних центрів, науково-дослідних установ, центрів соціологічних та соціально-політичних досліджень;

3) Відпрацювання навичок складання програми та інструментарію дослідження, проведення збору та обробки емпіричної інформації, узагальнення та наукового аналізу отриманої інформації;

4) Вміння презентувати результати власних досліджень.

4. Мета практики

Метою практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти за допомогою використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з організаційною структурою, завданнями, функціями та роботою аналітичних центрів, науково-дослідних установ, центрів соціологічних та соціально-політичних досліджень, а також формування необхідних професійних компетенцій для успішної перспективної діяльності у сфері політики та політичного аналізу.

5. Загальні компетентності (далі - ЗК).

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

6. Фахові компетенції (далі – ФК).

ФК01. Здатність використовувати категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ФК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

ФК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ФК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

ФК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

ФК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

7. Організація проведення практики.

Практика організовується і проводиться випускаючою кафедрою спеціальності 052 «Політологія» за допомогою використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Загальне керівництво практикою забезпечує призначений викладач-керівник практики зі спеціальності, який:

- проводить установчі збори здобувачів вищої освіти, на яких знайомить зі змістом програми практики;
- надає здобувачам вищої освіти консультативно-організаційну допомогу впродовж проходження науково-дослідної практики;
- допомагає визначитись здобувачам вищої освіти стосовно розподілу щодо дистанційного моніторингу діяльності аналітичних центрів, науково-дослідних установ, центрів соціологічних та соціально-політичних досліджень;
- забезпечує підготовку та ведення документації з організації практики;
- проводить підведення підсумків щодо результатів практики;
- надає письмовий звіт про результати практики.

Безпосереднє керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснює призначений кафедрою викладач керівник-практики, який згідно з програмою формулює перед здобувачами вищої освіти завдання стосовно проходження практики, а також надає допомогу в підготовці та оформленні звітів з практики, здійснює поточний контроль за проходженням практики, оцінює його результати, підводить підсумки та формулює висновки-рекомендації щодо оптимізації проходження практики на майбутнє.

Відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Політологія» науково-дослідна практика проводиться: на денній формі навчання - у восьмому семестрі.

Робочий час здобувача-практиканта визначається відповідно до навчального плану та співвідноситься з метою практики щодо оптимальної організації роботи.

Перед початком практики проводяться установчі збори здобувачів вищої освіти за участю керівника-практики, завідувача кафедри, на яких обговорюються організаційні питання щодо проходження практики.

Результати виконання завдань практики викладаються здобувачами вищої освіти у звіті.

Керівник-практики оцінює практику здобувачів вищої освіти за національною шкалою та шкалою ECTS із урахуванням змісту та оформлення відповідних звітних документів.

Підсумки практики підводяться на підсумковому зібранні здобувачів вищої освіти за участю керівника практики. На зібранні здобувачі вищої освіти доповідають про результати практики. Керівник-практики інформує про підсумкові результати практики здобувачів вищої освіти відповідної групи. Керівник-практики складає письмовий звіт про практику, який обговорюється та затверджується на засіданні кафедри. Підсумкова оцінка з практики кожного здобувача вищої освіти визначається з урахуванням результатів захисту звіту з практики.

8. Тематичний план проходження науково-дослідної практики.

Теми, які розглядаються під час проходження практики:

1. Анкетування та інтерв'ю: порівняльний аналіз.
2. Глибинне інтерв'ю: стратегія і практика проведення.
3. Джерела вивчення громадської думки.
4. Маркетингові та соціологічні дослідження: спільне і відмінне.
5. Методи соціологічного дослідження.
6. Неформалізований (якісний, традиційний) аналіз документів: переваги та недоліки.
7. Панельне опитування: сутність та приклади.
8. Проблемне опитування: сутність та приклади.
9. Програма соціологічного дослідження: загальна характеристика.
10. Процедура соціологічного дослідження.
11. Мета, завдання та особливості діяльності аналітичних центрів, науково-дослідних установ, центрів соціологічних та соціально-політичних досліджень.

Орієнтовна тематика соціологічного дослідження політичних процесів та явищ:

1. Політичні цінності сучасної української молоді.
2. Політична поведінка в сучасному українському суспільстві.
3. Абсентеїзм в українському суспільстві.
4. Гендерні стереотипи в українській політиці.
5. Ідеальний імідж жінки-політика в українському суспільстві.
6. Правовий нігілізм в українському суспільстві.
7. Соціальний портрет волонтера.
8. Сприйняття політичної реклами виборцями.
9. Ставлення населення до політичних партій.
10. Ставлення населення до електронного урядування.

Здобувачі вищої освіти також мають право (з дозволу керівника практики від університету) вибрати собі іншу тему індивідуального завдання.

9. Підсумки проходження практики.

Підсумкові результати навчання: (далі ПРН)

- ПРН1.** Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
- ПРН2.** Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.
- ПРН3.** Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
- ПРН4.** Мати навички професійної комунікації.
- ПРН5.** Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
- ПРН6.** Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
- ПРН7.** Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
- ПРН8.** Вміти використовувати базовий категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
- ПРН9.** Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- ПРН10.** Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- ПРН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних

студій у фаховій діяльності.

ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ПРН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

ПРН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

ПРН15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

ПРН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

ПРН17. Застосовувати навички та знання ведення політичних переговорів, враховуючи різноманітний контекст міжкультурних та міжетнічних відносин.

ПРН18. Здійснювати порівняльний аналіз різних політичних систем, співставлення різних політичних явищ (політичних режимів, типів політичних культур) з точки зору оцінки тенденцій їх розвитку, функціонування, типології, виявлення закономірностей.

ПРН19. Визначати засоби й механізми реалізації інноваційних політичних ініціатив.

ПРН20. Професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультативні функції на національному та міжнародному ринку праці.

По завершенню науково-дослідної практики здобувач вищої освіти оформлює та подає керівнику практики від університету для перевірки:

- 1) щоденник проходження практики;
- 2) звіт у формі стислого опису виконаних видів діяльності відповідно до програми практики та тематики індивідуальних завдань;
- 3) рецензію керівника практики від кафедри соціології та політології ФЛСК на виконану роботу практиканта;
- 4) результати дослідження (в залежності від індивідуального завдання та специфіки установи, де проводилося дослідження);
- 5) характеристику на практиканта з аналізом виконаних видів робіт, написану та завірену керівником організації, що забезпечувала базу практики.

Щоденник проходження практики включає такі складові:

- 1) перша сторінка, де визначено вид практики здобувача вищої освіти, навчальний підрозділ, курс, група, спеціальність;
- 2) направлення на практику;
- 3) календарний план проходження практики;
- 4) звіт про виконання програми практики;
- 5) висновок керівника практики від організації і оцінка роботи здобувача вищої освіти;
- 6) відгук керівника практики від університету про роботу здобувача вищої освіти;
- 7) основні положення практики;
- 8) правила ведення й оформлення щоденника.

Бланки щоденника за формою можна отримати під час установчих зборів на початку практики.

Звіт про практику повинен мати чітку структуру, логічну послідовність та конкретність викладеного матеріалу, містити переконливі аргументи, обґрунтовані гіпотези, висновки та рекомендації. Звіт необхідно скласти до закінчення практики та представити до захисту на кафедрі.

Звіт про практику повинен включати такі складові:

- 1) титульний аркуш;
- 2) зміст;
- 3) вступ із зазначенням терміну проходження науково-дослідної практики, обґрунтуванням актуальності та виділеними проблемою, об'єктом, предметом, метою і завданнями дослідження;
- 4) опис методики дослідження (інструментарію, методів і техніки збирання первинної соціологічної інформації, обґрунтування вибірки);
- 5) результати дослідження з описом основних даних, їх аналізом і інтерпретацією;
- 6) виконане індивідуальне завдання;
- 7) висновки;
- 8) список використаних джерел;
- 9) додатки з таблицями, схемами, графіками, розрахунками тощо (за необхідності);
- 10) диск із файлами звіту у форматі Word (.doc або .docx) і статистичної програми SPSS (.sav).

Обсяг звіту (без урахування додатків) – 12-15 сторінок А-4, друківаних за допомогою ПК. За необхідності деякі розділи можуть розбиватися на підрозділи.

Звіт з науково-дослідної практики оформлюється відповідно до методичних рекомендацій щодо написання звіту, з обов'язковим урахуванням єдиного стандарту ДСТУ та наскрізною нумерацією. На останній сторінці звіту здобувач вищої освіти-практикант ставить особистий підпис і дату його написання.

У разі проходження практики в двох або більше організаціях на початку звіту перераховуються всі місця практики і вказується час проходження практики в кожній із організацій. Після цього видається практика в кожній із них по пунктах.

Особливу увагу у звіті здобувачу вищої освіти слід приділити рефлексії над труднощами, що мали місце під час проходження практики (наприклад, при взаємодії з організацією, чи/з респондентами під час збору соціологічної інформації) і пропозиціям щодо подолання цих труднощів.

Звіт здобувача вищої освіти зберігається на кафедрі 1 рік.

10. Рекомендована література.

1. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / М.П. Гетьманчук, П.М. Гетьманчук, У.В. Ільницька, Г.І. Луцишин, Р.Я. Пасічний, Я.Б. Турчин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 272 с.
2. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 500 с.
3. Антоненко В. Г., Бабкін В. Д. Політологія: Підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенко. – 3. вид., перероб., доп. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 568с.
4. Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник / В. М. Бебик. – К.: Каравела, 2012. – 496 с.
5. Важинський С.Е. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
6. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: навч. метод. посібник. — Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2006. — 167 с.
7. Кирилук Ф. М. Новітня політологія : [навч. посібник] / Ф. М. Кирилук. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 564 с.
8. Панина Н. Технологія соціологічних досліджень. —К.: Інститут соціології НАН України, 2007. — 320 с.
9. Посібник з аналізу державної політики / Браун П. – Київ: Основи, 2000. – 245 с.
10. Політичний аналіз і політичний прогноз у структурі наукових досліджень / К.О. Ващенко // Політологічний вісник – Київ, 2015. – Вип. 78. – С. 203-223

11. Critical discourse analysis as a method of research of political discourse in social media / D. O. Iarovyι // Психологічні перспективи. - 2017. - Вип. 29. - С. 244-255. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2017_29_23

12. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г.Городяненка – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – С.464-525.

11. Інформаційні джерела в Інтернеті

1. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.kiev.ua/>

2. Офіційний сайт соціологічної асоціації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sau.kiev.ua

3. Офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.useps.org

4. Сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.socis.kiev.ua

5. Сайт Інституту соціології НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.i-soc.com.ua

6. Сайт інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://niss.gov.ua>

7. Сайт інституту держави і права ім. В. Корецького НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://idpnan.org.ua/>

8. Сайт Інституту політичних та етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [України – https://ipiend.gov.ua/](https://ipiend.gov.ua/)

9. Сайт Фонду Демократичні ініціативи ім.. І.Кучеріва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dif.org.ua>

10. Ястребов Л.И. Создание презентации и техника эффективного выступления.- (Електронний ресурс).- [Джерело доступу]: [http://vio.fio.ru/vio_32/cd site/Articles/ârt Г 1.htm](http://vio.fio.ru/vio_32/cd_site/Articles/ârt Г 1.htm)

12. Форма оцінювання проходження практикуму згідно Положення про РСО.

Практика структурована за модульним принципом і складається з одного навчального модуля.

№ п/п	Види навчальної роботи	Мах кількість балів
1.	Ознайомлення з основними вимогами Програми практики та Положенням про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти НАУ.	10
2.	Знання та дотримання вимог з охорони праці та техніки безпеки	10
3.	Ознайомлення здобувачів вищої освіти зі структурою, основними напрямками діяльності бази практики.	10
4.	Підготовка здобувачами вищої освіти програми та інструментарію науково-дослідної практики.	10
5.	Проведення здобувачами вищої освіти «польового» етапу соціологічного дослідження.	10
6.	Аналіз та узагальнення здобувачами вищої освіти зібраної емпіричної соціологічної інформації.	10
7.	Оформлення здобувачами вищої освіти презентації результатів емпіричного соціологічного дослідження та звітних документів з практики.	20
8.	Узагальнення матеріалів з практики, оформлення та захист здобувачами вищої освіти звіту з науково-дослідної практики.	20
9.	Усього за диференційований залік.	100

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1.	Стригуць М. В.	01.09.2022 Протокол № від 05.09.2022		Процесна частина контр. 2021р. дійшла до кварт. 2022р. Протокол з аудитором
2.	Жолова Ч. О.	04.09.2022р прот. №		

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введен- ня зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульо- ваного			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

	Система менеджменту якості. ВИТЯГ про актуалізацію Програми виробничої практики «Науково- дослідна практика»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПП 15.06-01-2024
		Стор. 1 із 1	

(Ф 03.02.79)

ВИТЯГ
з протоколу № 1 засідання кафедри соціології та політичних наук
від 09 лютого 2024 р.

СЛУХАЛИ:

Про дійсність затвердженої програми виробничої практики «Науково-дослідна практика», розробленої на основі робочого навчального плану № РБ-8-052/21 підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Політологія».

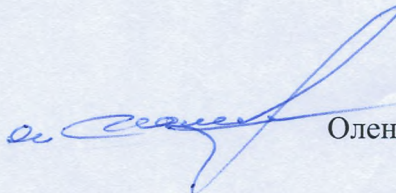
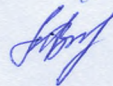
УХВАЛИЛИ:

Вважати затверджену програму виробничої практики «Науково-дослідна практика», розробленої на основі робочого навчального плану № РБ-8-052/21 підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» ОПП «Політологія» дійсною для робочого навчального плану № РБ-17-052/23 підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» ОПП «Політологія» у 2023-2024 н.р.

З внесенням змін на титульній сторінці програми:

Індокси: РБ-17-052/23-2.2.2.3

В.о. завідувача кафедри
соціології та політичних наук ФМВ

Олена ХОМЕРІКІ

Секретар кафедри

Марина СТРИГУЛЬ